

לקוטי שיחות

חיי שרה

פתח דבר

We are pleased to present the weekly Sichs chosen for this week's Halikut, complete with translations and biurim.

May Hashem help that our learning of the Rebbe's Torah will hasten Moshiach's coming when we will hear Torah chadosho from the Rebbe, B'karov Mamash.

הליקוט, ה'תש"פ

©Vaad Talmidei Hatmimim Haolami
770 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213
Email: Halikut@VaadHatmimim.org

Halikut is honored to present Sichos of the Rebbe, courtesy of Kehot Publication Society. Kehot is the official publisher of the Chabad-Lubavitch movement.

These texts are copyright © by Kehot Publication Society and are available at:
Kehot.com

חיי שרה ב

אברהם לגבי דברי אברהם עצמו⁷

— ווייל שוין אין א פריערדיקער סדרה⁸, איז רש"י (בפירושו על התורה) שטעלט זיך אויף אן ענלעכן שינוי — און ערקלערט אים, איז אים מבאר „את האלקים התהלך נח, ובאברהם הוא אומר: אשר התהלכתי לפניו, נח הי' צריך סעד לתומכו אבל אברהם הי' מתחזק ומהלך בצדקו מאליו". איז דער- פון מוכח, אז דער שינוי פון „את" און „לפניו" איז א חילוק אין תוכו, וואס פא- דערט א פירוש (אויך) ע"ד הפשט.

איז לפ"ז ניט מובן: פארוואס שטעלט זיך ניט רש"י בפרשתנו אויף דעם שינוי צווישן „לפניך" און „אתך"¹⁰?

מוז מען זאגן, אז נאך דעם ווי רש"י האט שוין פריער מבאר געווען דעם חילוק צווישן די צוויי לשונות און דעם טעם השינוי — איז לערנענדיק דעם סיפור בפרשתנו איז שוין מובן מאליו דער טעם פארוואס אליעזר האט משנה געווען פון דברי אברהם.

ב. ויש לומר דעם ביאור אין דעם:

דער חילוק אין טייטש (ותוכו) צווישן „אתך" און „לפניך" איז פשוטן כמשמעו: „אתך" מיינט — „מיט דיר", און „לפניך"

א. אין היינטיקער סדרה ווערט דערציילט ווי אברהם אבינו האט אנגע- זאגט אליעזר עבדו „אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק". און אויף שאלת אליעזר „אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי אל הארץ הזאת ההשב אשיב את בנך גו'¹², האט אברהם געענטפערט: השמר לך פן תשיב גו' ה' גו' ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לבני משם¹³.

ווייטער אין דער סדרה, וואו עס ווערט דערציילט¹⁴ ווי אליעזר האט פאר בתואל'ן איבערגעזאגט די רייד פון אברהם'ן צו אים, שטייט¹⁵: ויאמר (אבר- הם) אלי ה' אשר גו' ישלח מלאכו אתך והצליח דרכך ולקחת אשה לבני ממשפחתי גו'.

דארף מען פארשטיין: פארוואס האט אליעזר משנה געווען פון לשון אברהם, און אנשטאט „ישלח מלאכו לפניך" האט ער געזאגט „ישלח מלאכו אתך"¹⁶?

מען קען ניט פארענטפערן, אז דאס איז ניט מער ווי א שינוי אין לשון, וואס בייט ניט דעם תוכן (און ווי מ'זעט אז אין די פסוקים זיינען דא כוונ' שינויי לשון אליעזר ווי ער האט איבערגעזאגט דברי

(7) ראה רד"ק פרשתנו (שם, לט): ובשנות הדברים האלה יש בהם שינוי מלות אבל הטעם אחד.

(8) ר"פ נח.

(9) וגם האברבנאל (בפרשתנו) שעמד על כוונ' שינויים בין דברי אליעזר ודברי אברהם — לא עמד על שינוי זה.

(10) ובפרט שהשינוי ל„אתך" הוא באותו הפסוק שבו השינוי בין נח לאברהם (שרש"י מבאר בר"פ נח).

(1) כד, ד.

(2) שם, ה.

(3) שם, וז.

(4) שם, לג ואילך.

(5) שם, מ.

(6) כן הקשה גם באלשיך פרשתנו (שם, לג השאלה הז'). ותירוצו שרמז בזה שהמלאך טפל אליו (ע"ש) — לכאורה הוא ע"ד הדרוש (ענינו דס' האלשיך), ואינו ע"ד הפשט.

תפלה „הקרה נא לפני היום גו“¹⁴ בש-
לימותה — ווארום דער פסוק זאגט¹⁵
„ויהי הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה
יוצאת גו“ (נאך איידער¹⁶ ער האט פאר-
ענדיקט זיין תפילה)¹⁷ — עס איז מלכת-
חילה געווען אויסגעשטעלט מלמעלה
אז זי זאל קומען באלד נאך אליעזר'ס
אנקום.

און אזוי — סיי מצד אליעזר, וואס
(ווי רש"י זאגט¹⁸) „קפצה לו הארץ“, און
סיי מצד רבקה, אז זי איז ארויס מביתה
באופן אז „ויהי הוא טרם כלה לדבר
והנה רבקה יוצאת גו“.

[ווי'ל אז דאס וואס „הוי“, דער אוי-
בערשטער האט געווארט (מיט ביאת
רבקה אל הבאר) ביז (סיום) תפילת אלי-
עזר¹⁹ — איז געווען נאך צוליב דעם, אז
דורך דעם סימן וואס ער האט פאר זיך
אנגעצייכנט בתפלתו זאל ער קענען
וויסן אז „היא האשה אשר הוכיח ה' לכן
אדוני“²⁰,

אבער איר עצם קומען איז שוין בא-
ווארנט געווארן, כנ"ל, נאך איידער ער
האט מתפלל געווען]:

(14) שם, יב ואילך.

(15) ד.ט.רס. פירושו „עד לא“ (רש"י בראשית ב',

ה. וראה בארוכה במפרשים שם).

(16) במדרש (ב"ר פ"ס, ד) איתא, שאליעזר נענה

„במענה פי", וייל שזוהי ככללות, אבל כשנענה

באופן ד.ט.רס. כלה לדבר, היז יותר על הנ"ל, מעלה

נעלית יותר (ראה לקו"ש ח"ב (ע' 91: 98 ואילך)

וש"י).

אבל בפשט"ם — הרי זוהי הוכחה שאינה תוצאה

מהתפילה. וכפשוטו הענין שיציאת רבקה מביתה

היתה לפני שהתחיל להתפלל [ומש' רש"י (לקמן

פסוק סו) „ושנודמנה לו רבקה בתפלתו“ — אין

הכוונה שפעל זה ע"י התפלה, כ"א שהיתה הצלחה,

קרה נס „ושנודמנה לו רבקה ב(אמצע) תפלתו“].

(17) שם, מב. וכן בפרש"י שם, סו.

(18) ראה לקמן סעיף ז בפנימיות הענינים.

(19) ל' הכתוב — שם, מד.

— „פאר דיר“. דאס הייסט „ישלח
מלאכו אתך“ מיינט, אז דער מלאך וועט
גיין צוזאמען מיט אליעזר'ן און אים
העלפן דורכפירן די שליחות בהצלחה,
ובלשון רש"י הנ"ל (ב"י נח"ז) — „סעד
לתומכו“; משא"כ „ישלח מלאכו לפניך“
מיינט — אז דער מלאך וועט גיין „פאר-
אויס“¹¹ און פארזיכערן פון פריער די
הצלחה פון אליעזר'ס שליחות.

וואס דאס איז א חילוק עיקרי אין
אופן הפעולה וההצלחה:

אין דעם ערשטן פאל איז דער עיקר
— די פעולת ההשתדלות מצד אלי-
עזר'ן, נאך דער מלאך וועט צוגעבן א
סיוע („סעד לתומכו“) אז זיין השתדלות
זאל מצליח זיין;

אבער „ישלח מלאכו לפניך“ מיינט, אז
דער מלאך וועט ניט נאך מסייע זיין צו
און אין דער השתדלות, נאך ער גרייט זי
צו און פארזיכערט די הצלחה פון
השתדלות אליעזר פון פאראויס.

ג. און דאס איז אברהם געווען אויסן
מיט זיין זאגן „ישלח מלאכו לפניך“, אז
די הצלחה פון אליעזר בשליחותו זאל
זיין אין אן אופן אז דער אויבערשטער
באווארנט מלכתחילה אז די זאך זאל זיך
אפטאן כראוי, אן שוועריקייטן — און
אזוי איז עס טאקע געווען:

סיי גלייך ביים אנהייב פון מהלך
הענינים: אַנקומענדיק אין „ארם נהרים
. אל באר המים“¹², האט אליעזר ניט
געדארפט ווארטן אפילו, ווייל „והנה
רבקה יוצאת גו“¹³. ויתרה מזה: דאס איז
ניט געווען קיין תוצאה פון אליעזר'ס

(11) ראה גם בחיי פרשתנו (שם, טו): כי המלאך
קדם לפניו כו. וראה ב"ר פנ"ט, י וברד"ל (ועוד)
שם.

(12) פרשתנו שם, י"א.

(13) פרשתנו שם, טו. וכמ"ש בבחי' שם.

כו'), באופן אז זי זאל האבן צייט אויף טראכטן און אריינטראכטן אין דעם: און אעפ"כ, איז גלייך ביים פרעגן איר צי זי איז מסכים אויפן שידוך, האט זי גע- זאגט „אלך", און ווי רש"י איז מוסיף ומפרש — „אלך, מעצמי ואף אם אינכם רוצים!" דאס הייסט: דער אויבער- שטער האט אזוי געמאכט²⁶ אז זי זאל מסכים זיין אן קיין השתדלות מצד אלי- עזר²⁷.

ד. עפ"ז וועט מען אויך פארשטיין פארוואס אליעזר האט משנה געווען פון דברי אברהם און געזאגט „ישלח מלאכו אתך" — ווייל ביי בתואל'ן וואלט זיך ניט אנגענומען אזעלכע רייד („ישלח מלאכו לפניך"):

בשעת אליעזר האט גערעדט מיט בתואל'ן און געוואלט האבן פון אים זיין הסכמה אויפן שידוך, האט קיין ארט ניט צו דערציילן אז אברהם האט געזאגט „ישלח מלאכו לפניך" — וואס באדייט (כנ"ל) אז די זאך וועט אפגעטאן ווערן

(26) ומתורצת קושיית התוס' עה"ת (הדר זקנים) על פרש"י „וכי היתה רבקה כי"כ פרוצה ללכת בלא רשות אחי' ואמה" — כי זה נפעל ע"י המלאך, ההצלחה מהו"י, וראה לקמן סעיף ו.
(27) ולהעיר שגם בחזרתם אל בית אברהם, סיבב הקב"ה כך ד"וצא יצחק לשוח בשדה ג'ו' ותשא רבקה את עיני' ותרא את יצחק ג'ו' (פרשתנו שם, סג"ס) — בלי שהיות כו'.

נתינת המתנות היתה בהפסק זמן. וכדמוכח ממש"נ ומגדנות נתן לאחי' ולאמה" ולא נזכר בתואל, שבפשטות זהו לפי שזה הי' לאחרי ש.בא מלאך והמיתו

וזה פרש"י כותב זה רק לאחי' עה"פ. ויאמר אחי' ואמה" — כי מנתינת המתנות לחזר אין הכרח שכבר מת (כמשנית בלקוש' שם הערה 9). אבל לאחרי שפרש"י ש.בא מלאך והמיתו" מסתבר לומר, דגם אי הזכרת בתואל לפני' — הוא מאותו הטעם.

ועד"ז באמצע הענין והדברים — איז בשעת בתואל האט געוואלט מעכב זיין דעם שידוך, איז „בא מלאך והמיתו"²⁸:

און אזוי אויך בסיום הענין — ווען אליעזר האט געוואלט אז רבקה זאל גלייך גיין מיט אים (ניט ווי „אחי' ואמה" זיינען באשטאנען אז „תשב הנערה אתנו ימים גו'²¹) און דערוף איז געווען דער ענטפער „נקרא לנערה ונשאלה את פי", האט רבקה תיכף געענטפערט — „אלך"²².

— דלכאורה: מען געפינט ניט, אז אליעזר האט מיט איר פריער בכלל גע- רעדט וועגן דעם שידוך²³ (ער האט איר בלויז געגעבן מתנות²⁴ פון תכשיטים²⁵

(20) רש"י שם, נה.

(21) שם, נה.

(22) שם, נז"ח.

(23) שהרי בפשטות לא היתה נוכחת בעת דיבורו של אליעזר עם בתואל, וכמפורש (בנוגע לדיבורו אחי' עם אחי' ואמה) „נקרא לנערה ונשאלה ג'ו'". וכמוכן גם בפשטות, שכמדברים בענין הכי חשוב לא יקראו לנערה בת ג' (אף שהיתה אז בת דעת — ראה לקוש' ח"י ע' 69 ואילך) — ושתצא מבית אמה (ראה פרשתנו שם, כח ובפרש"י) — ובפרט שלא ידעו (עדיין) שאודותה מדובר! וראה שוה"ג להערה 25.

ועוד זאת: מפרש"י עה"פ „ונשאלה את פי" — „מכאן שאין משיאין את האשה אלא מדעתה" [היינו, שלשית רש"י שאלה אז (לא רק אם תלך מיד, כ"א) על כללות השידוך (וכמ"ש באברבנאל פרשתנו (שאלה היח) ועוד. וראה לקוש' שם ע' 65 ואילך)] — משמע, שגם בתואל כו' לא דיבר עמה עדיין אודות השידוך.

(24) דפשיטא שאין זה טעם מספיק להסכים על שידוך, ולילך עם איש זר, והיפך רצון אחי' ואמה! (25) שם, כב (אצל הכאר). שם, נג (לאחרי דיבורו עם בתואל).

(*) ומש"נ (שם, נא). הנה רבקה לפניך קח ולך ג'ו' הוא רק הבעת הסכמה (כדמוכח מאמרו „קח ולך" — והרי לא לקחה כו' עדיין).

(*) אבל אין להוכיח מזה גופא שהיתה נוכחת בעת אריכות הדיבור של אליעזר שלפני' — כי

געווען זיכער אז „הצליח הקב"ה דרכו"³²;

משא"כ לויטן אופן ווי ער האט עס געזאגט צו בתואל'ן, וואו ער האט משנה געווען פון „(ישלח מלאכו) לפניך" אויף „(ישלח מלאכו) אתך", האט קיין ארט נישט אזא זיכערקייט, ביז צו געבן איר די מתנות נאך איידער ער ווייס „מי היא", ובמילא — „שינה הסדר . . שלא יתפשוהו בדבריו . . היאך נתת כו'".

ה. אע"פ אז בפשטות ובגלוי האט אליעזר נישט דערציילט דעם פרט פון „ישלח מלאכו לפניך" — האט ער אבער דעם ענין מרמז געווען (ובמילא איז דער שינוי — נאך קלענער), דערמיט וואס ער האט צוגעלייגט די ווערטער „(ישלח מלאכו אתך) והצליח דרכך" (וועלכע מען געפינט נישט בפירוש בדבריו אברהם) [ועד"ז ווען ער האט איבער-דערציילט זיין תפילה האט ער מוסיף געווען (על לשון תפילתו)] „ה' . . אם ישך נא מצליח דרכי גו"³³].

דער ביאור אין דעם:

דער אמת'ער באדייט פון הצלחה איז (נישט ווען דער מענטש איז מצליח דורך יגיעה, נאר) וואס דער אויבערשטער גיט דעם מענשן³⁴. ע"ד ווי עס שטייט ביי יוסף³⁵ „ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח . . ה' מצליח בידו . . ואשר הוא עושה ה' מצליח". ועד"ז האט אליעזר מדגיש געווען „וה' הצליח דרכי".

נאך קודם, פאר אליעזר'ס קומען און בלי זיין השתדלות — ווייל, אויב אזוי (וואלט בתואל גע'טענה'ט), צו וואס די גאנצע רייד און משא-ומתן מיט עס? לדבריד, האט דאך דער „מלאך" שוין אלץ אפגעטאן . .

דעריבער האט אליעזר געמוזט משנה זיין²⁸ און זאגן „ישלח מלאכו אתך"²⁹.

ע"פ הנ"ל יומתק נאך א שינוי בדי-בורו של אליעזר, אנדערש ווי דאס איז געווען למעשה — געגעבן האט ער רבקה'ן דעם „נזם זהב גו" נאך איידער ער האט ביי איר געפרעגט „בת מי את?"³⁰, און ביים דערציילן וועגן דעם צו בתואל'ן איז (ווי רש"י³¹ זאגט) „שינה הסדר . . שלא יתפשוהו בדבריו ויאמרו היאך נתת לה ועדיין אינך יודע מי היא":

דאס וואס אליעזר האט געגעבן רבקה'ן די מתנות נאך איידער ער האט געוואוסט „מי היא" — איז ווייל וויסנ-דיק אז אברהם האט געזאגט „ישלח מלאכו לפניך" און בפרט זעענדיק אז „טרם כלה לדבר והנה רבקה יוצאת" און זי האט זיך געפירט בהתאם צום סימן — האט ער שוין פארשטאנען און גע-וואוסט אז דאס האט דער מלאך בא-ווארנט פון פאראויס, ובמילא איז ער

(28) להעיר מפרשה שלפנינו (וירא יח, יג — ובפרשי ומפרשיו) ואכ"מ.

(29) ואין להקשות איך אמר אליעזר בשם אברהם דבר שלא אמר — כי נוסף שמפורש בפרשי הטעם (וההיתר) שאליעזר „שינה הסדר . . שלא יתפשוהו בדבריו" (כדלקמן בפנים), הרי בנזיד מלכתחילה לא ה' ענין של שינוי, כ"א רק שלא סיפר כל הענין (כי „ישלח מלאכו לפניך" כולל ג"כ שישלח מלאכו אחר לסייע אותו בכל פעולותיו, כמובן בפשטות. וראה גם בחיי שבעה ערה [11]. ויומתק יותר ע"פ המבואר לקמן סעיף ה).

(30) פרשתנו שם, כ"ב, כג.

(31) שם, מז.

(32) ל' רש"י שם, כג. ובפרשי שם, כא: משתומם ומתבהל על שראה דברו קרוב להצליח.

(33) שם, מב.

(34) ראה אוהית וישב רעה, אי"ב (ושם כרך ז תתלט, ב).

(35) וישב לט, ב"ג. שם, כג (וראה בארוכה לקמן ע' 212 ואילך).

(36) פרשתנו שם, נו. ועד"ז שם, כא. לשון רש"י

אזוי, אז א בן אדם קען אין דעם ניט ענדערן⁴².

ו. עפ"ז וועט מען אויך פארשטיין אן ענין תמוה, לכאורה, בדברי אברהם:

בשעת אליעזר האט געפרעגט⁴³, "אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי גוי" האט אברהם אים געענטפערט⁴⁴, "השמר לך גוי ה' אלקי השמים גוי ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לבני משם" — דער אויבערשטער וועט שיקן א מלאך ובמילא איז ער אים מבטיח — "ולקחת אשה לבני משם",

איז ניט פארשטאנדיק: ווי קען אברהם פארזיכערן אליעזר⁴⁵, "ולקחת אשה לבני משם" — בשעת דאס איז תלוי ברצונה ובבחירתה של האשה, און בפרט אז אברהם בעצמו האט גלייך ממשיך געווען, "ואם"⁴⁶ לא תאבה האשה ללכת אחריו ונקית משבועתי זאת גוי?

נאר דא איז דער אויפטון פון "ישלח מלאכו לפניך" — אז דאס נעמט זיך פון אזא "ארט" וואס איז "פריער", העכער פון יגיעת האדם (עבודתו), וואס דער-פאר איז די הצלחה אין דעם (פון

ולהוסיף אז דאס איז מער ווי דער אויפטון פון "יגעתי ומצאתי"⁴⁷ — דאעפ אז דער "מצאתי" איז שלא לפי ערך היגיעה (וכדיוק הלשון "מצאתי" — לשון מצאה — ע"ד ווי א מצאה וואס קומט בלי השתדלות, ניט מער ווי די טירחא הכי מועטת פון אויפהויבן די "מצאה", פונדעסטוועגן, איז דער "יגעתי" ממשיך ומכריח דעם "מצאתי"⁴⁸;

משא"כ דער ענין פון "הצלחה" (אמיתית) איז ניט פארבונדן מיט עבודת האדם, נאר דאס איז א מתנה מלמעלה⁴⁹.

קומט לפי זה אויס, אז די הוספה פון "ישלח מלאכו אתך" והצליח דרכך" טראגט אין זיך דעם זעלבן תוכן ווי "ישלח מלאכו לפניך" — ווייל דער ענין פון "הצלחה" איז ווען דאס קומט בדרך מתנה מלמעלה.

און דערפאר, בשעת אליעזר האט ארויסגעבראכט פאר בתואל⁵⁰ ווי אזוי זיין תפילה, "אם ישך נא מצליח דרכי" איז נתמלא געווארן (און) "אני טרם אכלה לדבר גוי" והנה רבקה יוצאת גוי"⁵¹, האט בתואל גלייך געזאגט⁵² — "מה יצא הדבר לא נוכל לדבר אליך רע או טוב": דאס איז א זאך וואס טוט זיך אפ אינגאנצן מלמעלה, בדרך הצלחה,

42) ע"פ המבואר באוה"ת שם. ששורש ההצלחה ממזל... שמשם בא השפע במהירות בלי עיכובים ודינים — יומתק המשך לשון בקשת אליעזר. אל תאחרו אותי והויי הצליח דרכי.

43) ומה שאמרו, ונשאלה את פי' (ולא הסכימו תיבה) — כי לאחר שלא הסכים אליעזר ליתן זמן לרבקה, לפרנס את עצמה בתכשיטים אע"פ שלא יעשה כן, כי, נותנין לבתולה כו' (רש"י שם, נה) — הי אצלם ספק באמיתיות דברי אליעזר (בארוכה — בלקושי ח"י ע' 68).

44) פרשתנו שם, ח.

45) עפ"ז יומתק אמרו, והו"י — דכ"מ שנאמר ויהי הוא ובית דינו (רש"י וירא יט, כד) — דגם הכיד שלמעלה הצליח דרכו, ובמילא, בא השפע... בלי עיכובים ודינים.

32) שבהערה 32. ועוד, ובאוה"ת שם: ענין הצלחה נזכר באליעזר... ונוי שם כמה פעמים.

37) מגילה ו, ריש ע"ב.

38) ראה גם לקושי ח"י ס"ע 117 ואילך.

39) ראה אוה"ת שם, כי הצלחה הוא ענין מול, ע"ש. וראה לקושי ח"י ע' 384 ואילך בענין שיערי הצלחה (ע"פ המשך תעריב ח"ב ע' אקכג ואילך).

40) פרשתנו שם, מה.

41) שם, נ.

אויבערשטן) ניט תלוי אין דער השתדלות פון מעשה בני אדם: און אזוי אויך לאידך גיסא, אז דער רצון פון א בן אדם קען ניט „שטערן“ אין דער הצלחה.

און דעריבער, אע"פ אז עס איז דא דער ענין הבחירה, וואס דערפאר איז דא (לכאורה) די מעגלעכקייט פון „ואם לא תאבה האשה גו'“ — עכ"ז איז אבער ברור, אז בפועל וועט זיך אפטאן דער ענין, „ולקחת אשה לבני משם“ — אז ס'וועט זיך געפינען אן אשה וועלכע וועט בוחר זיין צו גיין מיט אליעזר⁴⁴.

ז. וי"ל אז דאס איז אויך איינער פון די ביאורים⁴⁵ אין דעם מאמר חז"ל⁴⁶ „יפה שיחתן של עבדי אבות . . מתורתן של בנים“ — ווייל בנוגע צו „תורתן של בנים“ איז דא דער כלל אז „הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים“⁴⁷, בנוגע צו תומ"צ ווערט ניט צוגענומען פון מענשן דער ענין הבחירה: משא"כ בשליחותו של אליעזר איז געווען די הנהגה פון „ישלח מלאכו לפניך“ אין אן אופן פון „והצליח דרכך“ — די הצלחה איז גע- ווען פארזיכערט מלמעלה אפילו דארט וואו דאס רירט אן דעם ענין הבחירה⁴⁸ (ווייל „יפה . . עבדי אבות מתורתן כו'").

נאר דערצו פאָדערן זיך די צוויי תנאים:

(44) להעיר ממש הרמב"ם (הל' תשובה ספ"ז) שלא גזר על איש פלוני . . כל אחד ואחד . . אילו לא רצה כו'.

(45) להעיר מפני דוד (להחידא) פרשתנו אות כא.

(46) ראה בארוכה ביאר מחז"ל זה ע"ד התסידות — אהית פרשתנו ככו, ב ואילר. ועוד.

(47) רשי פרשתנו שם, מב (מביר פ"ס, ה. ושם: עבדי בתי אבות).

(48) ברכות לג, ב. וש"נ.

(49) ראה לקוית במדבר (טו, איב. ושי"ן) אודות הנהגת הכה"ה (לפעמים), להטות לב בני אדם לטובה. ע"ש.

(א) מ'זאל זיין „עבדי אבות“ — אן עבד וואס איז ניט קיין מציאות בפני עצמו כלל,

ער האט א מציאות און א מציאות וואס טוט אויף ואפילו גדולות וכו', אבער כל מציאותו איז די מציאות האדון⁵⁰ (מה שקנה עבד קנה רבו⁵¹);

און (ב) דערצו דארף זיין דער ענין ה"שיחה" — „אין שיחה אלא תפלה“⁵² — די הכרה ברורה אז מען קען זיך ניט פארלאזן אויף די אייגענע כחות, נאר מ'מוז מתפלל זיין צום אויבערשטן.

און דורך דעם ביטול מכל וכל איז מען א כלי⁵³ צו דער הנהגה פון „ישלח מלאכו לפניך ולקחת גו'“, בדרך הצלחה.

ח. אע"פ אז „שיחתן של עבדי אבות“ איז העכער פון „תורתן של בנים“ — איז אבער (אויך) „שיחתן של עבדי אבות“ אריינגעשטעלט אין „תורתן של בנים“, ס'איז א פרשה שלימה בתורתן.

וואס דערפון גופא איז פארשטאנ- דיק, אז אויך די בנים קענען דערגרייכן די מעלה פון (— „ווערן“) „עבדי אבות“.

און דאס איז די הוראה בפועל וואס מען נעמט ארויס פון „פרשה של אלי- עזר“ — ובמיוחד פאר די וועלכע האבן זוכה געווען צו עוסק זיין זיך בשלי- חותם של ה"אבות" שבכל דור ודור — רבותינו נשיאנו — אין דער עבודה פון החזקת היהדות והרכצת התורה (כולל — יפוצו מעינותיך חוצה):

(50) ראה בארוכה ד"ה ומקנה רב (ומאמרים שלאח"ז) בהמשך תרס"ז.

(51) פסחים פ"ב, ב. קידושין כג, ב. וראה רשב"א קידושין שם, שמלכתחילה נקנה לרבו.

(52) ברכות כו, ב. ע"ז ב, ב. וראה אהית פרשתנו כט, א ואילר.

(53) להעיר גם מהמשך תעריב ח"ב ע' א'כד (נעתק בלקוש שבערה 39 הערה 40).

השליחות גופא, און סיי אומקערנדיק זיך פון מקום השליחות (הפרט המסוים הזה שבה)⁵⁵

— און „ולקחת אשה“ — זו כנסת ישראל — און מ'קערט איר אום „לאישה“ הקב"ה

דורך מעורר זיין נאך אן אידן און נאך אן אידן ולהאירו ביז צו מאכן דעם אידן א „נר להאיר“, א שליח פון אבינו שב-שמים.

וכפסק דין הרמב"ם (אז אע"פ אז דער ענין הבחירה איז אן „עיקר גדול“ און „עמוד התורה והמצוה“⁵⁶ — איז): וכבר⁵⁷ הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין.

(משיחות ש"פ חיי שרה תשמ"ב,

כ' מרחשון תשד"מ)

עס זיינען פאראן אזעלכע וואס מיינען אז די דאזיקע שליחות באשטייט בלויז אין דעם טאן, אבער בנוגע די תוצאות פון זייערע פעולות — זיינען זיי כלל נישט קיין בעה"ב. דער שליח איז מסכים אז ער דארף זיין איבערגעגעבן צו דער שליחות „בכל כחו“⁵⁸, ביז ער האט נישט קיין מנוחת הנפש, נישט ער און נישט בני ביתו, זייענדיק טרוד כל היום במילוי השליחות;

אבער אויף דעם צווייטן (אויף וועמען ער זוכט משפיע זיין) איז ער נישט קיין בעה"ב. יענער איז א בעל בחירה, און מען קען אים נישט מכריח זיין צו פירן זיך היפך רצונו (הגלוי)!

אויף דעם נעמט מען די הוראה פון פרשה של אליעזר, אז בשעת מ'שטעלט זיך אריין אין א מצב פון „עבדי אבות“ — א ביטול מכל וכל, ווי אן עבד לאדונו, און דערצו איז מען מתפלל להקב"ה אויף הצלחה במילוי שליחותו — איז מען מובטח אז „ה' . . ישלח מלאכו לפניך“ און „והצליח דרכך“:

דער אויבערשטער פארזיכערט אים הצלחה בשליחותו [ובמשך דער גאנצער שליחות: סיי בהליכתו, סיי במקום

55) ראה הערה 27. — והרי גם בחזרת אליעזר מארם אמר „ואלכה לאדוני“ וכבואו לאי, ויאמר העבד הוא אדוני“.

ועפ"ז מתורץ העתקת רש"י מהפסוק גם תיבת „העבד“ (לקמן כד, טו).

56) רמב"ם הל' תשובה פ"ה ה"ג.

57) שם פ"ז ה"ה.

54) במכשיכ מפועל בעניני הרשות (רמב"ם סוף הל' שכירות. טושיע חו"מ סו"ס שלו. שו"ע אדה"ז שם הל' שאלה ושכירות כ"ו סעיף כ. וראה לקמן ע' 139 ואילך).

Page 5

ו"ל

The brackets are explaining that the reason why Rivka only appeared towards the **end** of Eliezer's tefila, (at first glance, if indeed it had nothing to do with Eliezer's davening — as the sicha is explaining — she should have appeared before he even **started** davening? So the sicha answers that it) is **not** because his davening is what **caused** her to appear, but rather because **Hashem waited** for Eliezer to make up what the sign would be — offering to give water to the animals as well — in his tefila. In that way, **Eliezer** would be convinced that Rivka was the right one.

Page 8

ולחוסר

In the following two paragraphs we will be explaining how הצלחה is an even greater idea than ומצאת יגעת (which means that by working you will not only **earn** in return, but you will **find** in return: when one finds something, he earns much more than the value of his work, which consisted of merely picking up the object. This illustrates Hashem's giving far more than the person deserves commensurate to their work. And yet, הצלחה is even greater) because in the case of יגעת ומצאת, even though Hashem is giving far more than the worth of the person's יגיעה, ultimately it

is the יגיעה that **causes** the great מציאה. On the other hand, however, הצלחה has **nothing to do** with the person doing anything, it is simply a gift from Hashem.

נאר דא

The sicha is translating the word לפניך, which usually means “in front of you,” to mean “**before** you” or “above you” in this context. Translating it in this way gives the meaning that the level of success the malach will bring the person is beyond human intervention, which includes what we have been discussing until now in the sicha — that human intervention is not **needed** for success, but this also includes that a human cannot **prevent** the success. This will also answer our current question because since a human cannot prevent the success, Avraham was totally confident (despite the concept of בחירה — free choice) that a girl would come along with Eliezer.

And, as we continue in se'if zayin, this is the great chiddush of Eliezer — the chiddush of עבדי אבות is that Hashem gives hatzlacha even where bechira exists. This does not apply in the case of תורתן של בנינים — that Hashem doesn't “mix in” in matters of people's בחירה.

Page 4

today's - היינטיקער-
 related - דערציילט-
 will not wish - לא תאבה-
 repeated - איבערגעזאגט-
 instead of - אנשטאט-
 similar - ענלעכן-
 explains - ערקלערט-
 aid to support - סעד לתומכו-

Page 5

carry out - דורכפירן-
 to ensure - פארזיכערן-
 ahead - פאראויס-
 be accomplished - אפטאן-
 upon arrival - אנקומענדיק-
 arranged - אויסגעשטעלט-
 specified - אנגעצייכנט-
 before - איידער-

Page 6

wanted - געוואלט-
 immediately - גלייך-
 insisted - באשטאנען-
 merely - בלויז-
 to ponder - אריינטראכטן-
 accepted - אנגענומען-
 such - אזעלכע-
 indicates - באדייט-

Page 7

business - משא ומתן-
 had to - געמוזט-
 different - אנדערש-
 seeing - זעענדיק-

behaved - געפירט-
 according to - לויטן-
 certainty - זיכערקייט-
 added - צוגעלייגט-

Page 8

accomplishment - אויפטו-
 to pick up - אופיהויבן-
 brought out - ארויסגעבראכט-
 completely - אינגאנצן-
 change - ענדערן-
 asked - געפרעגט-
 answered - געענטפערט-
 to send - שיקן-

Page 9

disturb - שטערן-
 possibility - מעגליכקייט-
 taken - צונומען-
 affects - רירט אן-
 assured - פארזיכערט-
 necessitates - פאדערן-
 to rely - פארלאזן-
 to reach - דערגרייכן-

Page 10

such people - אזעלכע -
 think - מיינען-
 this specific - די דאזיקע-
 consists of - באשטייט-
 given over - איבערגעגעבן-
 being - זייענדיק-
 one puts - מ'שטעלט זיך אריין-
 oneself -
 returning - אומקערנדיק-

מוקדש לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו כ"ק אדמו"ר זי"ע